

Berki Vivien

joghallgató (PTE ÁJK), az ÓNSZ Civilisztika Tagozatának tagja

A gyermekek sérelmére elkövetett emberkereskedelem és kerítés büntettének vizsgálata a bírói gyakorlat tükrében

I. Bevezetés

A nemi erkölcs elleni bűncselekmények szabályozására a jogalkotó az elmúlt években egyre nagyobb hangsúlyt fektetett, különösképpen azokra az esetekre, amelyekben gyermekek is szerepelnek. A gyermekek a társadalom olyan rétegébe tartoznak, amelyet a jogalkotó intézkedéseivel tudatosan és következetesen próbál megóvni annak érdekében, hogy egészséges fejlődésüket biztosítva legyen.

Életkorukból és fejlettségükből adódóan nem képesek felmérni az ellenük elkövetett bűncselekményeket, ezen belül is a szexuális jellegűeket, ezt pedig alátámasztja az a tény, hogy Európában minden ötödik tizennyolc év alatti személy válik szexuális kizsákmányolás áldozatává.¹

A szexuális kizsákmányolás egyik formájaként jelenik meg a kerítés, amely a prostitúciós bűncselekmények közé tartozik, ezzel pedig szoros kapcsolatban áll egy másik büntetni rendelt magatartás is, az emberkereskedelem. A gyermekek, főként a gyermekotthonokban élők különösképpen kiszolgáltatottnak számítanak a gyermekek prostitúciójával foglalkozó elkövetői körnek, ugyanis érzelmi instabilitásuk miatt könnyen megvezethetők és beszervezhetők.²

A dolgozatom vizsgálódásának középpontjában a gyermekek sérelmére elkövetett emberkereskedelem és a kerítés bemutatása és elhatárolása áll, amely során ismertetem a hazai szabályozást ezután összehasonlítom és elhatárolom e két bűncselekményt egymástól majd a bírói gyakorlat mutatom be végül levonom a következtetéseket.

II. Hazai szabályozás

II.1. A prostitúciós bűncselekmények

Az 1878. évi V. törvénycikk (továbbiakban: Csemegi-kódex) volt az első átfogó büntetőjogi szabályozást tartalmazó törvénykönyv, amely külön fejezetben rendelkezett a nemi erkölcs elleni bűncselekményekről. A kódex időszakában a büntetéseket erőszakos közöszülésért, valamint szemérem elleni erőszak büntettéért szabták ki, azonban a családon belül elkövetett szexuális deliktumok körében meg kell említeni a 247. §-t, amely leírta a „*törvényes vagy természetes gyermekét mással nemi, vagy természetelleni*

fajtalanság elkövetésére” csábítását,³ amely értékelhető a korabeli prostitúció egyfajta kezdetleges

¹ Windt Szandra: „Aki még nincs 18 éves, az tabu” Egy gyermekprostitúcióról tartott kerekasztal-beszélgetés összegzése. Ügyészek Lapja. <http://ugyeszeklapja.hu/?tag=windt-szandra> (2023. 04. 06.)

² Deres Petronella – Windt Szandra: Az emberkereskedelmi ügyek jellemzői a jogalkalmazók szemszögéből. Ügyészek Lapja. <http://ugyeszeklapja.hu/?tag=windt-szandra> (2023. 04. 20.)

³ Csemegi-kódex 247. §

szabályozásának is, még hozzá véleményem szerint megfeleltethető a hatályos jogban megjelenő prostitúció elősegítésének. Állításomat azzal törekszem alátámasztani, hogy a kódexben megfogalmazott csábítás értékelhető rábírásként, tehát az elkövető által történő pszichikai ráhatásról beszélhetünk, amelynek következtében kerül sor a szexuális cselekmény végzésére.⁴

Az 1961. évi V. törvény, illetve az 1978. évi IV. törvény a Csemegi-kódexhez képest előrelépést jelentett a prostitúciós bűncselekmények terén, ugyanis külön tényállásokban rendelték büntetni az üzletszerű kéjelgést. A két törvény közötti különbség abban áll, hogy az előbbi a kéjelgés elősegítését, rábírást, e tevékenységhez fűződő kitartottságot és kerítést, illetve a szóban forgó tevékenységet is büntette,⁵ az 1978-as törvény azonban az alaptevékenységet, tehát a prostitúciót már nem sorolta a büntetendő deliktumok körébe. A minősítő körülmények között jegyezték fel ugyanakkor, ha a bűncselekményt tizennyolcadik életévét be nem töltött, továbbá az elkövetővel hatalmi-befolyási viszonyban álló személy sérelmére valósították meg. Mindkét törvény esetében elmondható, hogy már fokozottabb védelemben kezdték el részesíteni a gyermekkorú sértetteket, különösképpen a tizenkettedik életévüket be nem töltött gyermekek esetén.⁶

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényben (továbbiakban: Btk.) a nemi erkölcs elleni bűncselekmények – ideértve a prostitúcióval kapcsolatos tényállásokat – a XIX. fejezetben foglalnak helyet. A fogalmak elnevezése tekintetében az üzletszerű kéjelgés helyett a prostitúció elnevezés használatos,⁷ a fejezeten belül pedig négy bűncselekményt nevesít a törvény ebben a körben: a kerítést, a prostitúció elősegítését, a kitartottságot, valamint a gyermekprostitúció kihasználását.

A hatályos szabályozás alapján nem magát a prostitúciót – mint tevékenységet – rendeli büntetni a törvény, a prostitúcióval kapcsolatos tényállások megfogalmazásával a tevékenységre ráépülő bűnelkövetés (másképp: az intézményesített prostitúció) visszaszorítása a cél. A kerítés lényege, hogy az elkövető – haszonszerzés céljából – a sértettet másnak megszerzi szexuális cselekmény elvégzése érdekében, illetve ide tartozik a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy prostitúcióra felajánlása és felhívása is.⁸ A prostitúció elősegítése tényállás mögött fellelhető jogalkotói szándék, hogy e tevékenységre történő rábírást, illetve épület, bordélyház rendelkezésre bocsátását visszaszorítsa, a tényállás pedig sui generis bűncselekményként taglalja azokat a magatartásokat, amelyek a prostitúcióhoz

kapcsolódó részességet, bűnsegélyt vagy felbujtást valósítják meg.⁹ A kitartottságnál a prostitúciót folytató személyt használja ki az elkövető annak érdekében, hogy az általa megkeresett pénzzel eltartassa

⁴ *Belovics* Ervin: Büntetőjog II. Különös rész. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó, Budapest 2021. 227. o.

⁵ 1961. évi V. törvény 283. § (1) bekezdés: „*Aki a közönséglést, természet elleni vagy egyéb fajtalanságot üzletszerűen folytatja, egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*”

⁶ *Pallagi* Anikó: A szexuális cselekmény születése a magyar büntetőjogban. In: A családon belüli erőszak aktuális kérdései (szerk. Domokos Andrea). Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest 2021. 51-52. o.

⁷ *Kónya* István: XIX. Fejezet – A nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények. In: Magyar Büntetőjog I-IV. Kommentár a gyakorlat számára (szerk. Kónya István). Orac Kiadó, Budapest 2022.

⁸ Btk. 200. §

⁹ Btk. 201. §

magát, a tevékenységet folytató személyt pedig céljának tárgyául használja.¹⁰ A gyermekprostitúció kihasználása tényállás a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyek szexuális kihasználása elleni védelmet szolgálja.¹¹

II.2. Az emberkereskedelem

Az emberkereskedelem egy olyan társadalmi jelenség, amely hihetetlen gyorsaságban fejlődött az elmúlt évek során, első megjelenése a prostitúcióval összefüggésben történt az 1900-as évek elején, első átfogó tilalmazására pedig a rabszolgaság tárgyában került sor az 1926. szeptember 25-én kelt nemzetközi egyezményben.¹² Az emberkereskedelem szinte minden életközösségben megjelent, a legalacsonyabb rétegekből valókat igen gyakran áruként kezelték, elcserelték ellenszolgáltatásért, azonban mint jelenség, e hosszú idő alatt sok jelentést kapott.¹³

Legelső hazai szabályozása az 1995. évi XLI. törvény, amelynek 8. §-a iktatta be az 1978. évi törvénybe, azonban ekkor még nem szerepelt önálló tényállásként, csupán minősített esetként szabályozta azt, „ha a családi állás megváltoztatását a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy eladásával vagy megvásárlásával követik el”, illetve súlyosabb büntetésre számíthattak azok, akik a bűncselekményt „emberkereskedelemmel foglalkozó szervezet keretében követték el.”¹⁴ A törvénykönyvbe való beleillesztésnek a háttérben az 1989. évi Gyermek jogairól szóló Egyezmény (továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény) állt, amely kimondja, hogy a részes államok megtesznek minden olyan intézkedést, amellyel megakadályozhatják a gyermekek elrablását, eladását vagy a velük való kereskedelmet.¹⁵

Az emberkereskedelmet, mint önálló tényállást az 1998. évi LXXXVII. törvény 43. §-a vezette be, a törvényhozó ezen belül más személy eladását, megvásárlását, ellenszolgáltatás fejében átadását, átvételét, más személlyel való elcserelését és e célra másnak megszerzését nevesítette.¹⁶ Minősített esetként jelent meg a büntetés között, ha a sértett nem töltötte be a tizennyolcadik életévét, illetve ha az elkövetés célja a fajtalanság vagy a közösülés volt.¹⁷ 2002-ben módosításon esett át, kiegészült olyan elkövetési magatartásokkal, mint például a toborzás, azonban összességében még ekkor is az a megállapítás volt általános, hogy a szabályozás a köznapi értelemben vett kereskedésnek felelt meg, amelyhez további magatartásként kapcsolódott többek között a szexuális cselekmény végzése.

A Btk. XVIII. fejezetében helyezte el a bűncselekményt, amit nemrégiben bekövetkezett módosítása során összevont a kényszermunka tényállásával. A szabályozás egyik kiindulópontjának az Alaptörvényt tekinthetjük, amely kimondja, hogy „senkit nem lehet kényszeríteni, embertelen, megalázó

¹⁰ Btk. 202. §

¹¹ Btk. 203. §

¹² *Belovic*: i. m. 191. o.

¹³ *Pocsai Tamás*: Emberkereskedelem a bírói gyakorlatban. Miskolci Jogi Szemle 2021/4. sz. 79-80. o.

¹⁴ A büntető jogszabályok módosításáról szóló 1995. évi XLI. törvény 8. § (2) bekezdés és (4) bekezdés b) pont.

¹⁵ Gyermekjogi Egyezmény I. Rész 35. cikk.

¹⁶ A büntető jogszabályok módosításáról szóló 1998. évi LXXXVII. törvény 43. § (1) bekezdés: „Aki mást elad, megvásárol, ellenszolgáltatás fejében átad, átvesz, más személyért elcsere, illetve e célra másnak megszerz, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

¹⁷ A büntető jogszabályok módosításáról szóló 1998. évi LXXXVII. törvény 43. § (2) bekezdés b), d) pont.

bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgátságban tartani. Tilos az emberkereskedelem.”¹⁸

A törvény nem definiálta pontosan, hogy mit jelent az emberkereskedelem, ebből kifolyólag az általánosan elfogadott magyarázatnak az Emberkereskedelem Elleni EU Irányelvben lefektetettek számítanak, amely kimondja, hogy az elkövetés „*fenyegetéssel, erőszakkal vagy egyéb kényszer alkalmazásával, emberrablással, csalással, megfélemlítéssel, hatalommal vagy a kiszolgáltatott helyzettel való visszaélés révén, illetve anyagi ellenszolgáltatásnak vagy előnyöknek valamely személy felett ellenőrzést gyakorló személy beleegyezésének megszerzése érdekében történő nyújtásával vagy elfogadásával történik.*”¹⁹ A jogirodalomban gyakran fellelhető a rabszolgaság kifejezés is, mint szinonima, azonban ennek kapcsán egy idejétmúlt, több évszázados intézményről beszélünk, amely az egyén méltóságát támadja közvetlenül, az emberkereskedelem esetében azonban egy olyan kereskedelmi rendszerről van szó, amely jogellenesen működik és egy létező igény kiszolgálására épül, amely tágabb körben vizsgálva szoros kapcsolatban áll más bűncselekményekkel is, mint például a kábítószer-kereskedelem, pénzhamisítás, valamint a prostitúcióval kapcsolatos bűncselekmények.²⁰

A hatályos szabályozás²¹ első bekezdésében található az adásvétel és az olyan sui generis bűnsegédi magatartások, amelyek ehhez a cselekményhez kapcsolódnak. A második bekezdés tartalmazza a kényszerszermunka elkövetési magatartásait, amelyeknél a fő tényállási elem a kizsákmányolás. A harmadik bekezdésben ismételtelen a részesség kerül a büntetendő deliktumok közé, majd a negyedik, ötödik és hatodik bekezdés foglalkozik a minősített esetekkel, amelyek között megjelenik a szexuális cselekmény végzése érdekében történő kizsákmányolás és egyéb adásvételi magatartás, továbbá fokozottabb védelemben részesíti a tizenharmadik, illetve tizenkettedik életévüket be nem töltött személyeket. A nyolcadik bekezdés büntetni rendeli azt is, aki a passzív alany által nyújtott szolgáltatást igénybe veszi, ezáltal is növelve a törvény elrettentő szándékát.

Látható tehát, hogy a két intézmény az évek során átesett számos változáson, amelyekhez jelentősen hozzájárult a társadalmi átalakulás, illetve az erényesebb fellépés a nemzetközi téren is.

Leszögezhető, hogy a gyermekek érdekeinek védelme nagyobb mértékben került előtérbe azáltal, hogy realizálódott az ellenük elkövetett bűncselekmények számának növekedése és az ezzel járó társadalmi veszély valósága.

III. Az emberkereskedelem és a kerítés elhatárolási kérdései

Elmondható, hogy a gyakorlat számára is nehézséget okoz e két bűncselekményfajtának a megkülönböztetése annak ellenére, hogy a Btk. két külön fejezetében foglalnak helyet, ugyanis amíg az emberkereskedelem (és kényszerszermunka) a XVIII. fejezetben található, addig a kerítést a jogalkotó a XIX. fejezetben értékeli.

¹⁸ Magyarország Alaptörvénye III. Cikk (1) bekezdés.

¹⁹ Az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről, valamint az áldozatok védelméről szóló 2011/36/EU irányelv 2. cikk (1) bekezdés.

²⁰ Kubisch Károly: Az emberkereskedelem büntetőjogi megítélésének morális és szabályozási vonatkozásai. Doktori értekezés. Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, Budapest 2021. 33-34. o.

²¹ Btk. 192. §

Az emberkereskedelem tényállás második bekezdésének kulcsfogalmaként kell megemlíteni a „rendszeres előny szerzése céljából”²² történő megszerzést és rábírást. Az elkövető magatartásai célzatosak, a kizsákmányoló jellegű bűncselekménnyel a rendszeres előny megszerzése a célja, amely nemcsak a pénzt foglalja magába, hanem akár a korábbiakhoz képest egy kedvezőbb élethelyzetet is.

Meg kell azonban jegyezni, hogy nem szükséges a tényállásszerűséghez az előny realizálódása, az erre irányuló igény is elegendő. Az elkövető az általa elérni kívánt cél érdekében a sértettet munkavégzésre, munka jellegű tevékenység folytatására rábírja vagy kényszeríti, ehhez pedig a sértett és közte fennálló hatalmi, illetve befolyási viszonyt használja ki, amelyből adódik, hogy a sértett az elkövetővel szemben kiszolgáltatott helyzetben van – ez a megállapítás nemcsak erre a bekezdésre igaz, hanem az egész emberkereskedelem büntettét áthatja. A törvényszöveg „munka jellegű tevékenység” fordulata megkívánja, hogy olyan tevékenységekre is kiterjedjen a tényállás, amelyek munkaviszonyban nem végezhetőek, mint például a prostitúció.²³ A rábírás felölel minden olyan magatartást, amelynek hatására a passzív alany a munkavégzés mellett dönt, a kényszerítés esetében pedig olyan helyzetről beszélhetünk, amely során a sértett nem képes saját akaratának megfelelően cselekedni.²⁴ A második bekezdéshez rendelt minősített esetek között határozza meg a jogalkotó azt, ha az elkövető a magatartást szexuális cselekmény elvégzése érdekében vagy tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére követi el.²⁵ A legfőbb ügyészségi vélemény szerint a konzumpció elve alapján – vagyis a súlyosabb büntetési tétellel fenyegetett törvényi tényállás magába olvasztja az enyhébb megítélésűt, ha a két tényállás találkozása szükségképpen, a kapcsolat pedig törvényi szinten is kimutatható – látszólagos alaki halmazatban állhat a kerítés minősített esetével. Bárándy Gergely véleménye szerint ez az elv legfeljebb az emberkereskedelem első fordulata és a kerítés összeütközése alapján állapítható meg és alkalmazható, a fentebb említett esetben azonban nem.²⁶ Az indokolás kimondja, hogy „a kerítésnek nem tényállási eleme a rendszeres előny szerzésére törekvés, az megvalósul egy alkalmi szexuális cselekmény közvetlen lehetőségének megteremtésével is, ennek alapján az emberkereskedelem több tényállási elemet tartalmazva megelőzi a kerítést és annak minősített eseteit is.”²⁷

A két bűncselekmény esetében az egyik legfontosabb elhatárolási pontnak a mindkét tényállásban megtalálható „másnak megszerez” kifejezést lehet megnevezni, ugyanis a kerítés esetében ez a fordulat

²² Btk. 192. § (2) bekezdés: „Aki más rendszeres előny szerzése céljából munkavégzésre, munka jellegű tevékenység végzésére, egyéb szolgáltatásra, vagy jogellenes cselekmény folytatására [...] hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve, vagy a sértett kiszolgáltatott helyzetét kihasználva rábír, vagy erőszakkal vagy fenyegetéssel kényszeríti, büntetett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

²³ Kónya István: XVIII. Fejezet – Az emberi szabadság elleni bűncselekmények. Emberkereskedelem és kényszer munka. In: Magyar Büntetőjog I-IV. Kommentár a gyakorlat számára (szerk. Kónya István). Orac Kiadó, Budapest 2022.

²⁴ Belovics: i. m. 194. o.

²⁵ Btk. 192. § (4) bekezdés: „Aki a (2) vagy a (3) bekezdésben meghatározott bűncselekményt szexuális cselekmény végzése vagy emberi test tiltott felhasználása érdekében követi el, büntetett miatt öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”; (5) bekezdés: „A büntetés a (2) vagy a (3) bekezdésben meghatározott bűncselekmény esetén öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, a (4) bekezdésben meghatározott bűncselekmény esetén öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha azt tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére [...] követik el.”

²⁶ Bárándy Gergely: Emberkereskedelem vagy gyermek sérelmére elkövetett kerítés? – Egy legfőbb ügyészségi iránymutatás értelmezéséről. Büntetőjogi Szemle 2019/1. sz. 118-119. o.

²⁷ Végső előterjesztői indokolás az emberkereskedelem áldozatainak kizsákmányolása elleni fellépés érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi V. törvényhez. Indoklások Tára 2020/34. 9. § 5. pont.

rendszeres haszonszerzés végett, a szexuális cselekmény végzése céljából történik, míg az emberkereskedelemtől a kizsákmányolásért. Az első esetben a másnak megszerzés specifikus tényállási elemként értelmezendő, a második esetben azonban az elkövető korlátozza a sértett rendelkezési jogát, emberi mivoltát azáltal, hogy tulajdon tárgyként kezeli. Az emberkereskedelem esetében a sértettet véglegesen – vagy legalábbis a véglegesség igényével – szerzi meg az elkövető, az általa végzett toborzás célja, hogy az áldozat prostitúciós tevékenységet végezzen számára, ebből jövedelme származzon.²⁸ A Kúria határozata iránymutatásként szolgál az ügyben, rámutat ugyanis arra, hogy:

„a kerítés és az emberkereskedelem a másnak megszerzés elkövetési magatartással egyaránt megvalósulhat. A kerítés megállapításához az szükséges, hogy a másnak megszerzés haszonszerzés céljából szexuális cselekmény végzésére történjék. Az emberkereskedelem megállapíthatóságához pedig az szükséges, hogy a másnak megszerzés kizsákmányolás céljából történjék. [...] A másnak megszerzés tartalma alapvetően azonos a vizsgált két tényállásban. Ha tehát valaki előny szerzése céljából megteremti a kiszolgáltatott helyzetbe hozott vagy helyzetben tartott, azaz kizsákmányolt passzív alany mással vagy másokkal történő szexuális kapcsolatának a közvetlen lehetőségét, a sértett megszerzésével az emberkereskedelem büntetett követi el.”²⁹

A két bűncselekmény elhatárolható továbbá az elkövetői tudattartalom alapján is. A kerítés esetében az elkövetés nem feltételez emberkereskedőt,³⁰ az elkövető a passzív alanyt más számára szexuális célra szerzi meg. A Kúria határozata alapján „a kerítés elkövetési magatartása nem konkrétan magát a jövőbeli közösülést (fajtalanságot), hanem ilyen célból a passzív alany és nemi partnere majdani egymásra találását a passzív alany szempontjából lehetővé tevő, azt objektíve elősegítő, előmozdító tevékenység.”³¹ A kerítés azáltal válik befejezetté, hogy a szolgáltatást igénybe vevő és a passzív alany között közvetlen kapcsolat lehetőség megteremtődik, ezzel szemben az emberkereskedelem többletminősítést is tartalmaz azáltal, hogy az emberi méltóságot sértő módon tárgyként kezeli a passzív alanyt.³²

Annak ellenére, hogy elméleti síkon az elhatárolás a kérdésesebb pontok összevetésével könnyen megoldható, a gyakorlatban, vagyis a konkrét ügyek elemzésekor és értelmezésekor ez nem mindig egyértelmű, nagyon gyakran csupán aprónak tűnő tények döntik el, hogy melyik bűncselekményt valósította meg az elkövető.

IV. Bírói gyakorlat konkrét jogesetek tükrében

IV.1. A kerítés büntette a bírói gyakorlatban

Annak ellenére, hogy elméleti síkon az elhatárolás a kérdésesebb pontok összevetésével könnyen megoldható, a gyakorlatban, vagyis a konkrét ügyek elemzésekor és értelmezésekor ez nem mindig egyértelmű, nagyon gyakran csupán aprónak tűnő tények döntik el, hogy melyik bűncselekményt valósította meg az elkövető.

A tényállás szerint I. és II. rendű vádlottak elhatározták, hogy a velük barátkozó lányokat, köztük

²⁸ Pocsai: i. m. 87-88. o.

²⁹ Somogyi Gábor: Betekintés a Kúria joggyakorlat-elemző munkacsoportjának munkájába. Belügyi Szemle 2022/2. sz. 354-355. o.

³⁰ Kubisch: i. m. 55. o.

³¹ A Kúria Bfv.551/2018/6. számú precedensképes határozata.

³² Kubisch: i. m. 56. o.

egy 18. életévét be nem töltött kiskorút prostitúcióra kényszerítenek, a tevékenységükből rendszeres haszonszerzésre törekedve pedig velük kitartattják magukat. A sértetteket a házukba fogadták, majd a szexuális aktusok ellen tiltakozó lányokat a házban bezárva vagy felügyelet alatt tartották, mindezek mellett rendszeresen bántalmazták őket, a prostitúciós tevékenységből származó bevételüket pedig teljes egészében elvették. I. és II. rendű vádlottak a konkrét prostitúciós tevékenységet bonyolították le, a lányokról hirdetest adtak fel, az aktus lebonyolításához busszal vagy a bevételből vásárolt gépjárművel szállították a sértetteket III. rendű vádlott segítségével a megbeszélte helyre. Kiskorú sértettet a prostitúciós tevékenység végzése érdekében megfenyegette az I. rendű vádlott, hogy amennyiben nem hajtja végre az utasításait, a családját bántani fogja. A lány többször hazaszökött szüleihez, azonban a vádlottól és annak fenyegetésétől tartva minden alkalommal visszatért, egészen addig, amíg meg nem ismerkedett 3. számú tanúval, akinek segítségével végleg elhagyta a vádlott házáat. II. rendű vádlott mindeközben arra kérte 2. sértettet, hogy járuljon hozzá a család megélhetéséhez, azonban kiskorú sértetthez hasonlóan ő is tiltakozott ezellen, ami miatt a vádlott bántalmazta és megfélemlítette őt. 3. sértettet szintúgy a házba csábították a vádlottak, a lányt a körülmények felismerése után ugyanúgy prostitúciós tevékenység végzésére kötelezték, a többiekkel ellentétben ő azonban önként végezte azt, azonban a vádlottak az összes bevételét elvették tőle, amennyiben pedig kevesellték azt, fizikailag bántalmazták.³³

A bíróság a tényállást szakértői vélemények, feljelentések, orvosi dokumentáció, rendőrségi jelentések, családsegítő igazolás és tanúvallomások alapján állapította meg. A szakértő igénybevétele ilyen típusú eljárásokban gyakori, ugyanis segítséget, tanácsot nyújthat a kihallgatás során, valamint a vallomások értékelésénél. Abban az esetben, ha a büntetőeljárásban kiskorú is szerepel, a szakértő segítségével meg lehet állapítani, hogy a gyermek vallomásának befolyásolásának fennáll-e a lehetősége, illetve személyiségének vizsgálata körében is jelentős szerep jut neki, ugyanis a gyermek elmondása alapján kerülhet sor olyan események feltárására, amelyeket a hatóság más módon nem lenne képes beszerezni.³⁴ Jelen ügyben a pszichológus szakértő megállapította, hogy a kiskorú sértett személyisége éretlen, jelentősen befolyásolható, valamint lelki igénye van arra, hogy egy másik félhez kapcsolódjon.

Mivel az idő múlásával I. rendű vádlottal nem érezte jól magát, így 3. számú tanúba kapaszkodott, akiben a kimenekítőjét látta.

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról kimondja, hogy a gyermekek meghallgatására a lehető legkedvezőbb környezetben kell sort keríteni, biztosítani kell a feltételezett elkövető távollétét a sértett vallomásakor, illetve a meghallgatások számát a lehető legkevesebbre kell csökkenteni, igazítva a gyermek életkorához és fejlettségi szintjéhez.³⁵ A fent említett eljárásban a tárgyalási szakig a kiskorú sértettet több alkalommal is kihallgatták, köztük a

³³ A Gyöngyösi Járásbíróság B.311/2015/247. számú ítélete.

³⁴ *Csizmadiáné Pethő Tímea*: A kiskorúak sérelmére elkövetett nemi erkölcs elleni bűncselekmények bizonyítási nehézségei a bírósági eljárásban – a készülő büntetőeljárásról szóló törvény tükrében. Büntetőjogi Szemle 2017/1. sz. 22. o.

³⁵ Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról 2010. november 17. 64-69.

cselekmények helyszínén, és ezek során a sértett mindig következetes választ adott, az idő elteltével már emlékként épültek be az események az emlékezetébe. A bíróság azonban megállapította, hogy az átélt trauma miatt a sértett kiszínezte, felnagyította az eseményeket, azonban szavahihetőségét egyéb bizonyítékok is alátámasztották.³⁶

Főként a szexuális bűncselekmények körében jellemző, hogy a tényállás megalapozott megállapítását nehezíti az a körülmény, hogy az eseményeknek nincsenek közvetlen tanúi, ezáltal – jelen esetben – a kiskorú sértett szava áll szemben a felnőtt vádlottéval.³⁷ A prostitúciós bűncselekmények esetében egy olyan körről beszélhetünk, amelynél a szolgáltatást igénybe vevők tanúként szolgál(hat)nak az eljáró hatóság számára, alátámasztva ezáltal a sértett és a vádlott vallomásait, illetve kiküszöbölve a már említett kiskorú-felnőtt szavahihetőségi problémát.

A bíróság a sértettek vallomásait elfogadta, mindhárman ugyanolyan részletességgel és pontosan adták elő a történéseket, valamint nem volt megállapítható a vádlottakkal szembeni valótlan történések kitalálása iránti érdek. Mivel kiskorú sértett a tizennyolcadik életévét még nem töltötte be, így a bíróság minősítő körülményként értékelte az aljas célból történő elkövetést a bántalmazások mellett. A járásbíróság az I. rendű vádlottat – fentebb említett tényállási részre tekintettel – 1 rendbeli kerítés büntetésében,³⁸ társtettesként elkövetett gyermekprostitúció kihasználásának büntetésében,³⁹ testi sértés büntetésében,⁴⁰ valamint folytatólagosan elkövetett személyi szabadság megsértésének büntetésében⁴¹ mondta ki bűnösnek. II. rendű vádlott vonatkozásában a bíróság a bűnösségét kerítés büntetésében,⁴² társtettesként elkövetett gyermekprostitúció kihasználásának büntetésében,⁴³ valamint bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett személyi szabadság megsértésének büntetésében⁴⁴ állapította meg. III. rendű vádlott részére 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett kerítés büntetését,⁴⁵ társtettesként elkövetett gyermekprostitúció kihasználásának büntetését,⁴⁶ illetve bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett személyi szabadság megsértésének büntetését⁴⁷ állapította meg a bíróság. A járásbíróság – figyelembe véve az enyhítő és súlyosító körülményeket, illetve a vádlottak tevőlegességét – I. rendű vádlott részére 7 évi, II. rendű vádlottnak 5 évi, III. rendű vádlott számára 3 évi börtönben végrehajtandó szabadságvesztést ítélt.

IV.2. Az emberkereskedelem büntette a bírói gyakorlatban

³⁶ A Gyöngyösi Járásbíróság B.311/2015/247. számú ítélete.

³⁷ *Csizmadiané Pethő*: i. m. 22. o.

³⁸ Btk. 200. §

³⁹ Btk. 203. §

⁴⁰ Btk. 164. §

⁴¹ Btk. 194. §

⁴² Btk. 200. §

⁴³ Btk. 203. §

⁴⁴ Btk. 194. §

⁴⁵ Btk. 200. §

⁴⁶ Btk. 203. §

⁴⁷ Btk. 194. §

Az emberkereskedelem alatt egy olyan büntetendő deliktumot értünk, amely kiterjed az egész világra és amelynek főként a nők és a gyermekek esnek áldozatául. Eme bűnözői ág térnyerését elősegítette és megkönnyítette az utazás egyszerűbbé válása, az újfajta technológiák megjelenése és az internet terjedése is, amely által már a világ bármelyik országában, ezáltal Magyarországon is megjelenik.⁴⁸

A bírósági eljárás tényállása alapján 2. kiskorú, gyermekvédelmi intézetből szökésben lévő sértett IV. rendű vádlott barátnőjeként a lakóhelyén tartózkodott 1. kiskorú sértettel, amikor megjelent II. és III. rendű vádlott. Ezt követően egy combközépig érő ruhát adtak 2. sértettre, majd prostitúciós tevékenység céljából elfuvarozták közösen egy kaszinó utcájába, ahol nem volt hajlandó a kért tevékenység elvégzésére, ezért egy földútra vitték ki. A korábbi elutasítás miatt III. rendű vádlott bántalmazta az autóban a lányt, majd közölte vele, hogy prostitúciós tevékenységet kell folytatnia. Ettől kezdve rendszeres anyagi haszonszerzés céljából II. és III. rendű vádlottak szállították a sértettet, aki fenyegetés és erőszak hatására a megszerzett pénzt átadta nekik. Mellette 1. kiskorú sértettet is ugyanebből a célból kezdték el szállítani, a szexuális szolgáltatás nyújtásából keresett pénzt tőle is teljes egészében elvették. Rövid időn belül a két lány mellé további két kiskorú sértettet szállítottak szexuális cselekmény végzése érdekében, továbbá 1. és 2. sértettnek több alkalommal, 3. sértettnek egy alkalommal kábítószernek nem minősülő kábító hatású anyagot adtak, aminek eredményeképpen erősen bódult állapotba kerültek. A lányok fuvarozásába I. és V. rendű vádlottak is besegítettek. A cselekményeiket a vádlottak a kiskorú sértettek kiszolgáltatott helyzetét kihasználva követték el, valamint tudták, hogy a sértettek érzelmileg kötődnek hozzájuk, választási lehetőségük azonban volt.⁴⁹

Az emberkereskedelem elkövetési magatartását két részre lehet osztani: a rábírásra és a kényszerítésre, amelyben közös, hogy az elkövető célja a munkavégzés, munka jellegű tevékenység végzése, amelybe olyan cselekedetek számítanak bele, amelyek során az alany előnyhöz jut.⁵⁰ Ebben az esetben a vádlottak részéről inkább a kényszerítésről beszélhetünk, ugyanis a tényállás értelmében a bántalmazások következtében érték el az általa meghatározott célt, vagyis a rendszeres anyagi haszonszerzést.

Az elkövetők tekintetében elmondható, hogy egyikőjük sem rendelkezett szakmunkásképző iskolánál magasabb végzettséggel. A sértettekkel fennálló kapcsolatukat használták ki az általuk elképzelt cél megvalósítása érdekében, ezt mi sem mutatja jobban, mintsem hogy IV. rendű vádlott és 2. kiskorú sértett kapcsolatban voltak egymással. Ez az ismerősi, illetve párkapcsolati minősítés feltételez a fiatalokorúval egy bizalmi kapcsolatot, amelyet a cselekmény elkövetéséhez kihasználnak. Mivel a sértettek ebben az esetben mind gyermekvédelmi intézet lakói voltak, ez a bizalmi kapcsolat egy szorosabb értelemben is értelmezendő, hiszen számukra nem adatott meg egy biztos családi háttér, ebből kifolyólag a vádlottakkal fennálló kapcsolat számított egy biztosabb pontnak az életükben. A családi háttér hiánya miatt az ő esetükben könnyebb volt az áldozattá válás is, hiszen az elkövetők

⁴⁸ Somogyi Gábor: Betekintés a Kúria joggyakorlat-elemző munkacsoportjának munkájába. Belügyi Szemle 2022/2. sz. 349. o.

⁴⁹ A Miskolci Törvényszék 12.B.15/2019/429. számú ítélete.

⁵⁰ Somogyi i. m. 357. o.

„sakkban tartották” őket, segítséget nem volt kitől kérniük.

A gyermekvédelmi intézetekben nevelkedő gyermekek különösen védtelennek, kiszolgáltatottnak számítanak a szexuális bűnelkövetők körében. Egy 2011-es projekt keretei között számos gyermekotthont megvizsgáltak, ezzel összefüggésben állapította meg az akkori állampolgári jogok országgyűlési biztosa, hogy nem rendelkeznek egységes szakmai protokollal a bántalmazás felismerésére, valamint az itt nevelkedett gyermekek bántalmazásáról sincsen elég adat.⁵¹ A gyermekvédelmi intézetek fokozott érintettségének oka, hogy az ellátottak körében magas számban találhatóak olyan gyerekek, akiket elhanyagoltak, bántalmaztak, ezáltal a gyermekprostitúció, illetve emberkereskedelem áldozatává válásuk rizikója nagyobb. Nemhiába, hogy a bűnelkövetői csoportok is gyakran ebből a közegből szerzik áldozatukat, hiszen tisztában vannak azzal, hogy a gyermekek között sokan átéltek veszteséget, csalódást, kirekesztettnek érzik magukat, ami miatt nagyobb mértékben keresik az érzelmi kötődést, amit a bűncselekmény elkövetése érdekében kihasználnak.⁵² A fent említett tényállásnál mindegyik kiskorú gyermekvédelmi intézet tagja volt, ahol ismerték egymást, ebben pedig benne van annak a lehetősége is, hogy a sértettek egymást vonják bele, ezáltal bővítik az áldozati kört.

A törvényszék a büntetés megállapításánál mérlegelte a vádlottak és a sértettek nyilatkozatait, értékelte az okirati bizonyítékokat, rendőri, valamint a lefoglalt mobiltelefonok adatelemzéséről szóló jelentéseket. A sértettek és a tanúk vallomását okirati bizonyíték és a lefoglalt telefonon elvégzett adatelemzés is megerősítette. Mindezek ellenére több védő is érvelt amellelt, hogy a kiskorú sértetteknek nem lehetett pontosan beazonosítani az életkorát a kinézetük és testi fejlettségük miatt, a vádlottak emiatt tévedésben voltak, azonban ezt az érvelést tanúvallomás cáfolta azáltal, hogy a környékbelieknek tudomása volt arról, hogy gyermekvédelmi intézet található ott, ebben pedig csak tizenhét év alattiak tartózkodnak.

A 2011/36/EU irányelv tartalmazza a kiszolgáltatott helyzet meghatározását, amely szerint ez „*olyan helyzet, amelyben az adott személy tényleges vagy elfogadható választási lehetőség hiányában kénytelen alávetni magát az adott visszaélésnek.*”⁵³ Mivel ebben az esetben a kiskorú sértetteknek nem volt választási lehetősége, tiltakozásukra bántalmazással válaszoltak az elkövetők, továbbá a vádlottak kihasználták a fiatalok kiszolgáltatott helyzetét, érzelmi kötődésüket, ebből következően megállapítható a kizsákmányolási célzat. Mindezekon felül az elkövetők a sértettek prostitúciós tevékenységéből fedezték megélhetésüket, ezáltal a rendszeres haszonszerzésre törekvést is megállapította a bíróság.

Az enyhítő és súlyosító körülményeket figyelembe véve I. rendű vádlottat 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett emberkereskedelem büntette miatt⁵⁴ 2 év börtönbüntetésre, II. vádlottat 1

⁵¹ A gyermekbántalmazásról. Alapvető Jogok Biztosa. AJB-2031/2011. <https://www.ajbh.hu/-/agyermekbantalmazasrol> (2023. 04. 24.)

⁵² Hatvani Erzsébet – Sebbelyi Viktória – Vaskuti Gergely: Gyermekprostitúció visszaszorítása, gyermekkereskedelem. Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság, Budapest 2018. 54. o.

⁵³ 2011/36/EU irányelv 2. cikk (2) bekezdés.

⁵⁴ Btk. 192. §

rendbeli, társtettesként elkövetett emberkereskedelem büntette,⁵⁵ 3 rendbeli, társtettesként elkövetett emberkereskedelem büntette,⁵⁶ valamint 3 rendbeli, társtettesként elkövetett kóros szenvedélykeltés vétsége⁵⁷ miatt 10 év 6 hónap fegyházbüntetésre, III. rendű vádlottat ugyanezen bűncselekmények elkövetése miatt 12 év szabadságvesztésre ítélte. IV. rendű vádlott esetében a bíróság 1 rendbeli emberkereskedelem büntettét⁵⁸ és 2 rendbeli, bűnsegédként elkövetett emberkereskedelem büntettét⁵⁹ állapította meg, büntetésül 9 év szabadságvesztést kapott, míg V. rendű vádlottat 1 rendbeli emberkereskedelem büntettében⁶⁰ és 2 rendbeli, bűnsegédként elkövetett emberkereskedelem büntettében⁶¹ mondta ki bűnösnek a bíróság, ami miatt 8 év szabadságvesztésre ítélték.

A két bűncselekmény összevetésével látható, hogy a kerítés esetében az elkövetők érdeke a rendszeres haszonszerzés volt, amelyet a szexuális cselekmény elvégzésével valósítottak meg, az emberkereskedelem esetében pedig továbbmenve a kizsákmányolást valósították meg, ennél az ügynél ugyanis az áldozatoknak nem volt lehetőségük rendelkezni a megkeresett pénzüikkel, családi hátterük bizonytalan volt, nem rendelkeztek elegendő tapasztalattal életkorukból adódóan, az elkövetőknek pedig érdekükben állt ennek a helyzetnek a fenntartása. A kerítés esetében a hirdetés feladásával, a prostitúciós tevékenység végzésének lebonyolításával teremtették meg a kapcsolatot a sértett és a szolgáltatást igénybe vevők között, míg a második tényállásnál a kiskorú sértetteket az emberkereskedők tárgyként kezelték, akaratuk ellenére szállították az utcára, megfosztva őket ezáltal emberi mivoltuktól. A két tényállás megkülönböztetésénél megemlítendő még a kiszolgáltatott helyzet értékelése is, a fentebb említett 2011/36/EU irányelv fogalommeghatározását alkalmazva megállapítható, hogy az első jogesetnél volt választási lehetősége a sértettnek, ugyanis többször is sikeresen megszökött a vádlottaktól, tehát dönthetett volna a szabadsága mellett, mégis saját akaratából ment vissza az elkövetőkhöz, ezzel szemben az emberkereskedelemnél ez a lehetőség nem volt adott.

V. Konklúzió

Dolgozatomban bemutattam, hogy a kerítés és az emberkereskedelem milyen szabályozásokon ment keresztül az elmúlt közel másfél évszázadban, amelyből levonható a következtetés, hogy a jogalkotók egyre nagyobb hangsúlyt fektettek a szexuális bűncselekményekre, büntetési tételeik emelésével és az elkövetési kör kiszélesítésével próbálták meg visszaszorítani az elkövetések számát. Mindezekon felül a gyermekek érdekeinek figyelembevétele is a jogalkotásnak egy kiemelt területévé vált, felismerték ugyanis azt a (potenciális) veszélyt, amely a fiatalkorúakat érinti. Az utóbbi időben a szexuális bűncselekmények felé irányuló figyelem valóban megalapozott, egy olyan bűnelkövetési területről

---

⁵⁵ Btk. 192. §

⁵⁶ Btk. 192. §

⁵⁷ Btk. 181. §

⁵⁸ Btk. 192. §

⁵⁹ Btk. 192. §

⁶⁰ Btk. 192. §

⁶¹ Btk. 192. §

beszélünk ugyanis, amely az egész világot behálózza, a bűnelkövetői csoportok nagy része pedig a kiskorú áldozatokat keresi, akik éretlenségük és fejletlenségük miatt nem képesek időben és megfelelően reagálni az őket ért sérelmekre, ezáltal olyan lelki és testi sérüléseket szenvedhetnek, amelyek kihatással lehetnek az egész életükre.

Az emberkereskedelem és a kerítés elhatárolása mind elméleti, mind gyakorlati síkon nehézséget okoz, de a bemutatott jogesetek, illetve a felvázolt főbb megkülönböztetési pontok alapján elmondható, hogy lényegi elemnek számít a rendszeres haszonszerzésre való törekvés, amely esetében vizsgálni kell, hogy az csupán a szexuális cselekmény elvégzésével valósul meg, vagy annak egy komolyabb formája, a kizsákmányolás állapítható meg. Figyelembe kell venni, hogy az elkövetők mennyire vannak tisztában az áldozatok helyzetével, mennyire ismerik őket és ezek a körülmények hogyan befolyásolják a megvalósított bűncselekményt. Lényeges elemnek számít továbbá, hogy a sértettek megszerzésével milyen cél elérésére törekednek az elkövetők – szexuális cselekmény elvégzésére, vagy a kizsákmányolásra, az áldozatok emberi mivoltuktól való megfosztásra, tárgyként kezelésére.

A gyermekek áldozattá válásának megelőzése érdekében kiemelt jelentőséget kellene fordítani a gyermekotthonok felé, az ott nevelkedő kiskorúak nevelését előtérbe kell helyezni annak érdekében, hogy megfelelő tájékoztatást tudjanak kapni az áldozattá válás veszélyéről, illetve arról, hogy amennyiben maguk is bekerülnek egy ilyen körbe, hogyan és kitől tudnának segítséget kérni.

Az utóbbi években jelentős szerepet játszik az információ átadásában és a tudat formálásában a média, amely ezeken felül preventív hatással is hozzájárul a bűncselekmény felismeréséhez és az áldozatok azonosításához,⁶² azonban a pozitív hatása mellett nem szabad elmenni amellett sem, hogy a média gyakran felnagyítja és eltorzítja a valóságot, a gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekmények vonatkozásában pedig merően befolyásolni tudják a társadalmi képet.

Annak érdekében, hogy a bűncselekmények látenciája lecsökkenjen és a kiskorú áldozatok merjenek segítséget kérni, elengedhetetlen a hatóságok és az igazságszolgáltatás nyitott hozzáállása a problémához. Szükség van a megfelelő szakképzettséggel rendelkező szakemberekre, akik segíteni tudják az áldozatokat, illetve biztosítani kell a megfelelő környezetet nekik, ahol meg tudnak nyílni és mernek beszélni az őket ért sérelmekről.

A bírói gyakorlat tekintetében elengedhetetlen az emberkereskedelem és a kerítés elhatárolásának kikristályozódása, ami az elkövetkező időszak meghatározó elemének fog számítani. Erre többek között a bűnüldözés hatékonysága mellett egy egységes bírói gyakorlat kialakítása miatt is szükség van, amely biztosítja, hogy az ország különböző bíróságain az elkövetők a nekik járó büntetést kaphassák meg.

---

⁶² *Hatvani – Sebhegyi – Vaskuti*: i. m. 81. o.